

УПОВНОВАЖЕНИЙ **Верховної Ради України з прав людини**

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Кабінет Міністрів України

**Міністерство охорони
здоров'я України**

ПОДАННЯ **про усунення порушень прав пацієнтів під час перебування** **у закладах з надання психіатричної допомоги**

В межах реалізації Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини на підставі статей 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, групою НПМ здійснюються періодичні відвідування місць несвободи сфери охорони здоров'я населення.

Статтею 3 Конституції України визнано найвищою соціальною цінністю людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку.

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 5 Закону України «Про психіатричну допомогу», пункти 32 та 35 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню [CPT/inf(98)12] визначено право кожного пацієнта на гідні умови перебування.

Проте у ході відвідувань місць несвободи виявлено численні факти недотримання права осіб, які страждають на психічні розлади, що потребують вжиття невідкладних заходів.

Відповідно до статті 508 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося
/ти застосовані судом такі запобіжні

заходи: 1) передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом; 2) поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку.

Статтею 19 Закону України «Про психіатричну допомогу» передбачено, що при застосуванні судом запобіжних заходів до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, порядок організації психіатричної допомоги такій особі встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Станом на сьогодні є не врегульованим питання про застосування запобіжного заходу у виді поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку, відповідно до статті 508 КПК України, через відсутність розробленого та затвердженого Порядку застосування запобіжного заходу у виді поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку. Зазначений порядок також повинен регламентувати роздільне перебування осіб, стосовно яких здійснюється досудове або судове розслідування за фактом кримінального правопорушення, та пацієнтів, які госпіталізовані до закладу з надання психіатричної допомоги із звичайним наглядом згідно із статтею 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» за усвідомленою письмовою згодою. Під час відвідування групи НПМ закладів з надання психіатричної допомоги із звичайним наглядом виявляються випадки, коли особи, поведінка яких може мати суспільно небезпечні наслідки, перебувають на лікування разом з іншими пацієнтами без забезпечення необхідних умов безпеки, зокрема у більшості закладів з надання психіатричної допомоги із звичайним наглядом відсутні спеціально обладнані палати для надання медичної допомоги зазначеній групі осіб.

Відповідно до статті 29 Закону України «Про психіатричну допомогу» власник закладу з надання психіатричної допомоги зобов'язаний створювати безпечні умови надання психіатричної допомоги. Водночас вищезазначене призводить до відсутності безпечних умов перебування пацієнтів у закладах охорони здоров'я.

У доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – КЗК) стосовно поміщення особи до психіатричного лікувального закладу без її на те згоди (CPT/Inf(98)12-part) зазначається про важливість вжиття належних заходів для того, щоб захистити окремих психічно хворих пацієнтів від інших пацієнтів, які можуть заподіяти їм шкоду. Також КЗК звертає увагу на необхідність розподілу пацієнтів у закладі з надання психіатричної допомоги на групи, в залежності від типу захворювання та виду лікування.

Звертаю увагу, що повномасштабна збройна агресія РФ проти України призвела до суттєвого збільшення кількості людей, які страждають на психічні розлади та потребують психіатричної допомоги, що також може

цення до психіатричних закладів осіб

в умовах, що виключають їх небезпечну поведінку, відповідно до статті 508 КПК України.

З огляду на викладене, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до статті 21 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у відповідних сферах суспільного і державного життя, виконання Конституції та законів України, актів Президента України, додержання прав і свобод людини та громадянина;

відповідно до Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267, Міністерство охорони здоров'я України здійснює державний контроль діяльності психіатричних установ незалежно від форми власності та фахівців, інших працівників, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції,

на підставі статей 13, 15, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень прав людини, зокрема:

1. Кабінету Міністрів України доручити розробку Міністерством охорони здоров'я України та затвердження Порядку застосування запобіжного заходу у вигляді поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку відповідно до статті 19 Закону України «Про психіатричну допомогу».

2. Міністерству охорони здоров'я України здійснити контроль за виконанням закладами з надання психіатричної допомоги вимог Закону України «Про психіатричну допомогу» та поновлення прав пацієнтів під час перебування у закладах з надання психіатричної допомоги.

Про результати розгляду цього подання у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформації та копії документів про вжиті заходи.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Морозов Руслан 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№5816.2/23/39.3 від 28.06.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 28.06.2023 09:12
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300